

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse pise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta . . . 5.— „
četrt leta . . . 2.50 „
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljša uvrčenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Petindvajsetletnica

Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Spominski spis.

Sestavil L. JELENC.

Ta krasno opremljena knjiga z bogato in velezanimivo vsebino je izšla v proslavo Zaveze 25letnice. — Na naslovni strani originalna risba strokovnega učitelja Dragotina Humka. — V tekstu 10 ilustracij. — Cena: broširanemu izvodu 3 K, elegantno vezanemu 4 K, s poštnino 30 vin. več.

Vsak zaveden učitelj in vsaka zavedna učiteljica, ki se zanima za delo naše organizacije, naj si to knjigo naroči. Naroče si jo naj vse naše organizacije in knjižnice. Zaloga ni velika, zato hitite z naročili!

Naroča se pri vodstvu Zaveze v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6.

Važna razsodba upravnega sodišča.

Tovariš Radoslav Knaflič, nadučitelj v Dobju na Štajerskem, je s svojo samo slovensko pisano pritožbo na c. kr. upravno sodišče na Dunaju na obravnavi dne 11. oktobra 1913 dosegel, da so se vse naredbe naučne uprave glede njegovega premeščenja iz službenih ozirov kot nadučitelja s trirazrednice na Gorici za nadučitelja na 4 razrednici v Dobje razveljavile, in je upravno sodišče izreklo sledeča načela:

1. Pri premeščanju učiteljstva na Štajerskem je bistveno potrebno sodelovanje dotičnega okrajnega šolskega sveta na podlagi sejnega sklepa; predlog samo predsednika okrajnega šolskega sveta brez sklepa seje ni predlog v smislu zakona.

2. Predsedniku, okrajnega šol. sveta, glavarju Müllerju, ni bila dana nobena

nujna potreba, staviti takšen predlog, temveč je bila njegova dolžnost dati to v presojo seji okrajnega šolskega sveta Gornjegrajskega.

3. R. Knaflič ni bil dolžan se izpodbiti nezakonitim naredbam deželnega šolskega sveta, oziroma naučnega ministrstva podrediti; zakaj v ravnanju deželnega šolskega sveta sta manjkala oba v zakonu predpisana pogoja.

4. Vsak učitelj ima pravico se proti nezakonitemu premeščanju pritožiti na višjo oblast.

Obenem je tovariš R. Knaflič s svojo slovensko pisano pritožbo prekučil ono nizko naziranje med Slovenci, če da se s slovenskim jezikom ničesar ne doseže. Uprav zaradi njegove slovenske vloge je odposlalo naučno ministrstvo k obravnavi slovenske zmožnosti zastopnika, ministrskega tajnika Vobelo, ki mu je v prijaznem zasebnem slovenskem pogovoru na njegovo vprašanje omenil, da Slo-

venci v svojih vlogah na naučno ministrstvo redko uporabljajo svoj materni jezik. Pritožnik Knaflič je namreč svojo pritožbo na Dunaju osebno zastopal.

Z razsodbo upravnega sodišča je dosegel tovariš Radoslav Knaflič moč, staviti na deželni šolski sklad svoje zahteve po odškodnini glede vseh selitvenih troškov, posttranskih dohodkov in do pobiranja druge škode, kakor je bilo to v »Uč. Tovarišu« meseca II. 1913 priobčeno.

S to razsodbo je na Štajerskem deželnemu šolskemu svetu premeščanje učiteljstva na ta nezakoniti način enkrat za vselej ustavljeno ter je z njo tovariš Knaflič zavaroval učiteljstvo in okrajni šolski svetom njihove tozadevne zakonite pravice. Po analogiji velja to tudi za vse one dežele, ki imajo enake določbe kakor Štajerska.

Kadar bo izdana pismena razsodba, se bo ona v »Uč. Tovarišu« dobesedno priobčila, na kar se vse učiteljstvo, krajni in okrajni šolski sveti opozarjajo.

Tovarišu Knafliču na tem odličnem uspehu, ki bo v korist vsemu učiteljstvu, naše iskrene čestitke!

Z Goriškega.

»Tovariševo« uredništvo je k zadnji peticiji našega deželnega društva dostavilo sledeče opomnje: 1. Nam se te zahteve ne zde pravilne. Organizirano učiteljstvo ne sme niti za las popustiti od zahtev vsega avstrijskega učiteljstva, ki hoče in mora imeti svoje plače enake plačam državnih uradnikov. S popustljivostjo v teh skupnih zahtevah je kršena solidarnost in je boj silno otežkočen! Kaj poreče naša Zaveza in slovanska Zveza? 2. Sklicujte se na § 56. drž. šolskega zakona!

K prvi opomnji omenjamo, da se s temi začasnimi zahtevami za to zasedanje deželnega zbora goriško učiteljsko društvo ni odreklo skupni zahtevi vsega avstrijskega učiteljstva za enake plače z državnimi uradniki. Formuliral je društven odbor te predloge le zaradi začasne regulacije, da se zenačijo dohodki vsega

učiteljstva v eni in isti deželi z ozirom na draginjske doklade v italijanskih okrajih ter na petletnine mlajšega in starejšega učiteljstva. To je le prvi korak v našem boju, da se odstrani dosedanje diference v plačah učiteljstva enega okraja proti drugemu in pa krivične petletnine, ki niso bile urejene, odkar obstoja učiteljski stan v pokneženi grofiji Goriški-Gradiškanski, s pravičnim merilom. To je začasni minimum, da smo opozorili naše deželne očete na krivice, ki se gode starejšemu učiteljstvu in — kar moramo pribiti ravno zaradi draginjskih doklad — tudi slovenskemu učiteljstvu. S temi predlogi se torej zenačijo učiteljske plače samo v naši deželi, ker vsaj učitelji ene dežele moramo poudarjati z demokratsko himno: »Bratje vsi enaki smo!« — saj nam reže kruh z enako neusmiljenostjo (! v peticiji ravno zato z usmiljenostjo) en in isti gospodar, t. j. deželni zbor. Končno nas pa tudi oblagodarjajo z enakimi dolžnostmi in nam kratijo enake pravice! S tem izvajanjem torej so opravičene zahteve v peticiji pod točko 1. in 2.

V točki 3. zahteva peticija 35letno službovanje, ki je utemeljeno že v osnovni državni šolski postavi v § 56. ki se glasi: »Vsi stalno nameščeni učitelji in podučitelji, ki imajo izpričevalo učne usposobljenosti in tako tudi njih vdove in sirote imajo pravico do pokojnine ter naj se v tem ozirom z njimi sploh ravna po tistih pravilih, ki veljajo za državne uradnike; pri tem je treba šteti tudi tisti čas, katerega je kdo, dovršivši preizkušnjo o učni usposobljenosti, prebil na javni šoli začasno nastavljen.

Ta § pač govori tako jasno, da bi lahko danes nastopili s polno pokojnino vsi učitelji v deželi, ki so dovršili 35. službeno leto. Dežela bi jim po teh določbah morala določiti polno pokojnino, ali pa bi jo tirali do c. kr. upravne sodnje, ki bi gotovo prisodila zmago učiteljstvu nad deželo, ki tako po mačehovstvu skrbi za svoje najboljše otroke. To mora sedanjí deželni zbor tudi priznati, ker drugače se ne more otrestiti tolikokratne obdolžitve, da skrbi

LISTEK.

† Miloš Meklin.

Dne 21. septembra t. l. je umrl v Središču na Štajerskem po kratki bolezni absolvirani učitelj, kandidat Miloš Meklin, doma iz Bistrice pri Pliberku na Koroškem. Zdrav in vesel je šel od doma na obisk k svojemu prijatelju in tovarišu Frideriku Vennigerholzu v Središče. Tukaj je zbolel in nenadoma umrl. Dasiravno je umrl Meklin daleč od svojcev, so mu v Središču vendarle priredili lep in časten pogreb. Iz Maribora so prihiteli na pogreb v spremstvu prof. Schmoranzerja in Družoviča njegovi bivši tovariši učiteljski in v obilnem številu. Pri lihi žalosti so mu zapeli domači pevci, ob odprtem grobu pa njegovi tovariši. V slovo mu je govoril ob grobu tovariš nadučitelj Anton Kosi besede, ki jih priobčujemo v naslednjem:

Odprta noč in dan so groba vrata, al' dneva ne pove nobena pra'ka.

Prešeren.

Tako stojimo tudi mi danes ob odprtem grobu mladeniča, absolviranega učitelja kandidata Mihaela Meklina, ki je v najlepši dobi svojega življenja moral zapustiti svet. Pokojnik ni bil naš faran, a bil je naš po duhu in mišljenju, rojak iz Koroške, ki je šele pred kratkim prišel k

nam v Središče, da se tukaj malo okrepi in oddahne v družbi milega mu prijatelja po dobro prestanem učiteljskem izpitu. Toda — čudna so pota božje previdnosti — namesto razvedrila, namesto zemeljskega počitka je našel mladi prijatelj naš — smrt, ki je začetek večnega počitka, in danes ga polagamo v hladni grob, z njim pa tudi vse njegove blage groble, vse upe in nade, ki jih je gojil mladenič v idealnem svojem srcu.

Ni bila to teža let, ni bil to dih starostne utrujenosti, ki je vrzel dragega pokojnika na mrtvaški oder — kakor udari ob hudi urj strela v kvišku molečo mlado jelko ter jo raztrga od vrha do tal, tako nam je nemila smrt s kruto svojo roko grabila našega Meklina uprav v dobi, ko bi se začelo šele njegovo plodono delovanje, v dobi, ko se je šele začel zavedati, kako lepa, kako vzvišena, pa tudi težka naloga ga čaka kot učitelja naroda, ki mu je bil iz vsega srca vdan.

Mlad, tako mlad je moral od nas, zakaj uprav danes, ko izročamo njegove zemeljske ostanke materi zemlji, uprav danes bi dovršil blagi pokojnik 19. leto svojega življenja.

Pomanjkanje in beda je spremljala našega Meklina po vseh potih njegovega sicer kratkega, a izkušeni polnega življenja, zakaj starši njegovi ga niso mogli tako podpirati, kakor bi bilo to želeli — toda

vkjub temu je ostal dragi pokojnik vedno zgledno pošten, marljiv, pa tudi idealen dijak, ki so ga čislali njegovi profesorji, ljubili njegovi tovariši-sošolci. Dokaz, kako jako je bil pokojnik priljubljen pri svojih profesorjih in tovariših, je dejstvo, da stadalapokojnemu svojemu učencu zadnje spremstvo dva gospoda profesorja iz Maribora in da je prišlo njegovemu tovarišu izkazat zadnjo čast lepo število učiteljskičnikov.

Ko bi ne bili službeno zadržani, bi gotovo prišlo še več bivših njegovih učiteljev, tako tudi katet pokojnega svojega učenca gosp. prof. Vreže. Zadnje imenovanj gospod je poslal, ker mu na noben način ni bilo mogoče priti, pismo, naslovljeno na prijatelja pok. Meklina, pri katerem je dobri mladenič izdihnil svojo blago dušo. Odlomek tega pisma se glasi:

Torej je vendarle res, kar se mi je vkljub dvojnemu brzojavu še zdela le strašna sanja. Sedaj po sprejemu Vašega ekspresnega pisma pri žalovanju koroških njegovih sorjakov, ki so mu že prišli svojio srčno bolest razkrivat, in ko slišim, da se je takoj odločilo deset dijakov — Korošcev in okolo 12 štajerskih njegovih prijateljev k jutrajšnjemu njegovemu pogrebu, sedaj pa uvidim s solzami v očeh in trepetajočim srcem, da nam je blede smrt res pokosila prekrasno razvito cvetko — obetajočo nam najlepši sad, milega in

vselej srčno ljubljene gojenca — učenca Mihaela Meklina, moža, ki je vkljub mnogemu pomanjkanju ostal vedno marljiv in zgledno pošten dijak in kronal svojo mladeniško dobo s tem, da je dne 10. julija t. l. dostal zrelostno izkušnjo skoraj z odliko. Težko mi je tako, da tega v priprtem pismu pač ne morem razkriti, toda tolažim se z mislijo in v živi veri, da ljubi Bog že najbolje ve, je li za Mihaela boljše, da nastopi delo pri ljubi mladini ali pa da gre tako zgodaj že zauživat večno plačilo v družbo sv. Alojzija in sv. Stanislava in molim: »Zgodi se Tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji!« — Bog daj rajnemu Meklinu večni mir in pokoj in večna luč mu naj sveti, naj počiva v miru. Moliti hočem posebno jutri z Vami vred, da se spočije od svojega truda in da se nad zvezdami, ker križ nam sveti govori, zopet srečno in veselo snidemo.

Z Vami in z vsemi pri pogrebu g. Meklina zbranimi srčno žaluje pozdravljajoč Vas rajnega blagega učitelja Mil. Meklina profesor in dušni pastir Jan. K. Vreže.

Da, nad zvezdami bo bival Tvoj duh odslej, mladi prijatelj naš, ondi boš užival srečo in blaženost po prestanem svojem trudu, po prestanem svojem trpljenju, saj nas vodi trpljenje v večno radost, smrt pa nam kaže pot v zario večnega življenja. Počivaj mirno, počivaj sladko! Z Bogom!